

Liljana Klemenčič

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj

BRANJELJUBJE

(OSEBNO, PO PRAVLJIČNO)

Toliko knjig! je vzklík, ki se mi pogosto izvije v tem krasnem novem svetu – te sodobnosti še vedno nisem vajena, te digitalne različice bivanja, te bliskovitosti in hrupnosti vsakdana.

Branje ne mara ne bliskovitosti ne hrupa, zato postaja domala terapijski sopotnik iskalcem izgubljenega časa. Če le ne bodo človeški možgani izgubili te enkratne sposobnosti branja z razumevanjem, s premišljevanjem in z analiziranjem.

Bralec je tisti, kdor bere, pravi SSKJ (1994) na strani dva-inšestdeset, kjer je najti še bralko, žensko, ki bere. Pesnik je nekoč zapisal, da je možno brati marsikaj, a sama od nekdaj in za vekomaj rečem bralec tistemu, ki bere knjige. Knjige iz papirja. Zgodbe na papirju, leposlovna in tudi druga dela. Vedno. Vse letne čase in ne le na dopustovanju, za kratkočasje.

Nekoč so učencem nešteto krat pripovedovali o knjigah, ki so najboljše prijateljice. Nekoč je bilo nerodno, če so ob koncu šolskega leta ostali brez bralne značke. Nekoč. Zdaj šolarjem povzročajo neprijetne občutke povsem druge reči.

Konec prejšnjega stoletja je še veljalo, da je klasična knjiga nedeljiva celota bivanjskih prostorov. Ni je bilo dnevne sobe brez knjižnih polic, danes ni razstavnega pohištvenega salona, kjer bi na policah uzrli lepo zložene varljive knjižne platnice s tisto belino stiropora vmes. Morda prav zato mnoge knjižnice nagovarjajo morebitne obiskovalce s sloganom o dnevni sobi mesta? Bralnica (samostalni ženskega spola) je tako ljuba, čeprav staromodna beseda za prostor, namenjen branju. Bralnik je samostalni moškega spola in SSKJ navaja, da je to del elektronskega računalnika za branje informacij na preklupnanih karticah ali trakovih. Bralnik tako že izvirno ne more nadomestiti knjige.

Je to naključje? Bralka in bralec. Bralnica in bralnik. Ali je le neresna opazka ločevanja po spolu, kar se tiče bralskih navad in razvad? Čemu je dandanašnji toliko knjig, ki v naslovu ali podnaslovu poudarjajo, da so za fante. Čemu je toliko princeskastih, vilinskih, roza knjižic in knjig za deklice? Enako besedno in vizualno razlikovanje je neredko prepoznati tudi med knjigami za odrasle.

Brati najprej pomeni razpoznavati znake za glasove in jih vezati v besede, še pravi slovar, vendar samo razpoznavanje še ni resnično branje. Tudi zdravljenje ne zaleže, če oseba po obisku zdravnika in nato lekarne ne zaužije predpisane terapije in ne zavije k bolj zdravemu življenjskemu slogu. O slednjem in skrbi za telesno kondicijo na veliko razpredajo vsi mediji, mnoge organizacije in institucije; posvetujte se s farmacevtom ali zdravnikom, je nešteto krat slišán stavek. Kakopak, saj je farmacija med najuspešnejšimi globalnimi proizvajalci. A kaj bo človeško telo, ki mu pospešeno peša zmožnost aktivnega bralskega procesa in zavedanja o branju in prebranem? Morda čudovito skladna vreča, ki ji je sreča zaukazana v virtualnih vrtincih posedovanja?

Če bi bili založniki vsaj približno blizu farmacevtom, no, potem bi se morda naveličali trobljenja o posvetovanju s knjigarnarko ali knjižničarjem. In bi bile knjige tudi na recept, zelen, pa tudi bel!

Bilo je nekoč, ko so bralno značko lahko osvajali le osnovnošolci, sledili si jim dijaki, kasneje še cicibani v vrtcih. Roko na srce, predšolci ne morejo osvojiti bralne značke, ker večinoma ne berejo – morda bi jim lahko pripeli poslušalno značko oziroma podelili katero od drugih sodobnih

oblik nagrad. Le-teh se od preloma tisočletja lahko veseli tudi odraslo bralsko občinstvo, ki je bilo v želji po dvigu bralne kulture najprej nagovorjeno in vabljenó k osvajanju bralne značke za odrasle v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj, leto kasneje in na temeljih bralske akcije na Ptujskem je uspešno vzniknila bralska oblika za odrasle Primorci beremo Slovence, do današnjih dni pa je skoraj ni slovenske knjižnice brez tovrstne bibliopedagoške dejavnosti za odrasle, vendar to ni nobeno tekmovanje, marveč branje posebej tematsko izbranih in izbornih knjig.

Ko govorimo o branju, govorimo o knjigah. Ko govorimo o knjižnicah, govorimo o knjigah. Ko govorimo o knjigarnah, govorimo o knjigah. Ko govorimo o pismenosti, govorimo o knjigah. In

če bodo knjige brane, če postane vsesplošno zavedanje, da je klasično branje temelj človeškega, potem se ni bati za izgubljene informacije in bodo vse oblike pismenosti na spodobni ravni.

“

Sodelavci

so se mi čudili, ko so izvedeli, da berem iste knjige, kot jih je tedaj v šoli brala moja hči. Meni pa se je zdel nenavaden njihov odnos: le kako se s svojimi otroki pogovarjajo o prebranih besedilih, če jih ne preberejo tudi sami, sem si mislila.

Cirila, 46 let

”